

פסיכולוגיה של הגיל הרך – סיכום שיעור בנושא שיטת מנטוסורי לעידוד העצמאות

רקע

- דר' מנטוסורי פיתחה שיטת חינוך המעודדת ילדים לעצמאות וכישורי חיים, השיטה מניחה שמבנה המוח של ילדים עד גיל 6 הוא 'מוח סופג' המסוגל ללמידה "אגבית" כלומר, למידה דרך משחק וספיגה מהסביבה.
- השיטה מבוססת על משחקים וצעצועים שמצד אחד מאתגרים את הילד וגורמים לו לתרגל מיומנויות של גדולים אך מצד שני הם בסופו של עניין "לא ניראים כמו צעצועים" הנחת העבודה היא שעוד גרויים מפריעים ללמידה

מישורי התפתחות

בשיטת מונטסורי הילדים גדלים בסביבה המתאימה ביותר למישור ההתפתחותי בו הם נמצאים, ותפקיד הגננות לתמוך בהם בנקודות בהם הם צריכים עזרה, לזהות את הרגישויות וההזדמנויות במישור ההתפתחותי ובכך לעזור לילד להגיע למימוש הפוטנציאל

- מלידה עד גיל 6: הינקות. (מאופיינת בשאיפה לעצמאות פיזית: "אני יכולה לעשות זאת בעצמי")
- מגיל 6 עד גיל 12: הילדות. (מאופיינת בשאיפה לעצמאות חשיבתית: "אני יכולה לחשוב בעצמי")
- מגיל 12 עד גיל 18: ההתבגרות. (מאופיינת בשאיפה לעצמאות רגשית: "אני יכולה לעמוד על שלי")
- מגיל 18 עד גיל 24: הבגרות המוקדמת. (מאופיינת בשאיפה לעצמאות כלכלית: "אני יכולה להשיג זאת בעצמי")

תפקיד הצוות בגן

- לצוות בגן מונטסורי יש שני תפקידים חשובים מאוד: ראשית, ליצור עבור הילד סביבה בעלת גירויים רבים איתה הוא יוכל לבוא במגע. בסביבה כזו תוכל הגננת לעמוד מהצד, **לצפות בהתקדמות הילד ולתת לו עזרה ותיווך כאשר יזדקק להם.** על הצוות להיות ער לשינויים המתחוללים בילד ולספק לו את הגירויים המתאימים לקצב התפתחותו, ולשלב ההתפתחות בו הוא נמצא.
- שנית, על הצוות לתת לילד חופש מוחלט לפעול בסביבתו בקצב שלו, על מנת שיוכל לגלות את היכולות הטמונות בו, להתנסות בדברים ולפתח את עצמאותו.
- הצוות בגן בשיטת מונטסורי מחוייב לכבד את הילד ואת פרטיותו.

סידור הגן לפי שיטת מונטסורי

- סידור הגן בצורה חכמה ונכונה, יכול לשפר את הריכוז, להוריד משמעותית מהעומס ואי הסדר ולסייע לילד לנצל את פוטנציאל הלמידה שלו.
- הסביבה על פי שיטה זו דומה ככל האפשר ל"חיים האמיתיים" ולאפשר לילדים להתנהל בגן באופן עצמאי ככל שניתן.
- סידור נגיש של המשחקים - חשוב שתהיה לילד מקסימום עצמאות בסביבת המשחק הפרטית שלו. לכן יש להניח את כל המשחקים בגובה העיניים של הילד.
- עומס גדול של צעצועים עלול לגרום לילד להצפה
- שימוש בכלים "של גדולים" יוצרת תחושת ערך
- אחסון צעצועים - כדאי לאחסון צעצועים לא על מדפים עמוסים במגדלים וערימות, כדי לאפשר לילד בחירה עצמאית ולא פחות חשוב, לאפשר לו לסדר את המשחק בסוף הפעילות ולהחזירו למקום בקלות ובעצמאות.
- יצירת מרחב אישי לכל ילד
- סדר במרחב יוצר סדר בראש – משחק אחד בכל פעם

עקרונות המשחק גילאי לידה עד 6 על פי מונטסורי

- חיים שימושיים - Practical life - אביזרים המיועדים לפיתוח תחום החיים השימושיים יכולות הנדרשות לתפקוד היום - יומי האביזרים עוזרים לילד להבין את העיקרון שבפעולה
- פיתוח חושי - כל אביזר מתמקד בתכונה מסוימת אחת.
- פיתוח שפתי - מטרת אביזרי השפה להעשיר את יכולת הדיבור ובכך להגדיל את התשוקה לקריאה.
- פיתוח חשיבה מתמטית - אביזרים מחיי היום יום שיאפשרו לילדים ללמוד את מושגי המתמטיקה באופן מוחשי
- פיתוח חשיבה חקרנית דרך לימודי הטבע – משחק בעלים, אבנים, חלקי הפרח, לוטו חיות וכד'
- פיתוח הבנת מרחב, מרחק וגיאוגרפיה – גלובוס, מפות, מצפן וכד'